HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל א)א״ר נתן הן הן דברי ב״ש ב״ה אומרים [א]אין יכול להפר ש״מ לב״ש מיגז גייז לב״ה מקלש קליש [ב]ש״מ בעי רבא יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם א] את״ל יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה בהפר ת״ש ב)דא״ר יוחנן [ג]נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר בעי רבה קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו ת״ש ג)דאמר רבא [ד]אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו בעי רבה קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אא״כ חלה הפרה מהו

תא

שמע אביה והפר לה. בו ביום ולא הספיק הבעל לשמוע שיפר לה עד שמת חוזר (א) ומיפר חלקו של בעל ואין צריך להפר חלקו הואיל וכבר הפר: **ב״ה אומרים אין יכול להפר.** חלקו של בעל בלבד אא״כ חוזר ומיפר חלקו עמו משום דסבירא להו מקליש (ב) היכא דהפר חד בלא חבריה ואכתי הוי הנדר שלם אלא שאין איסורא חמור כבתחלה וכיון דאכתי הנדר שלם הוא מיבעי ליה לבטל חלקו וחלק הבעל דנתרוקנה רשותו לו: **ובית שמאי סברי מיגז קא גייז.** כי קדם האב והפר חלקו חתכו לשנים ונתבטל חציו ועדיין חציו קיים וכשמיפר עכשיו חלקו של בעל הוי שלו מופר: **ש״מ.** דתנאי היא ומקלש קליש כבית הלל: **יש שאלה בהקם.** שאם קיימו לה נדרה האב והארוס ונשאלו על הקמתן מהו מי יש שאלה ויכולין להפר לה או לא: **יש שאלה בהפר.** היכא דקיים האחד והיפר האחד יכול האחר לשאול על הקמתו במקום שהפר כבר השני והוי מופר (ג): ענין אחר **יש שאלה בהפר.** כלו׳ את״ל יש שאלה בהקם מי הוי מופר הנדר באותה שאלה דהקמה דאין צריך לומר לה (ד) בהפרתו או אין שאלה בהפר דלא הוי מופר אא״כ מפר לה בעל או האב לאחר שנשאל דבאותה שאלה דהקמה לא הוי מופר לה: **ת״ש נשאלין על ההקם.** ללישנא קמא נשאלין על ההקם ומותרין להפר לה: **ואין נשאלין על ההפר.** דהיכא דקיים אחד והפר אחד אין נשאל (ה) אלא או כולו בשאלה או כולו בהפרה בעינן. וללישנא בתרא נשאלין על ההקם ומותרין להפר לה אח״כ ואין נשאלין על ההפר דאין הנדר מופר במה שמתיר החכם לבטל ההקמה אא״כ מיפר לה בעל או אב לאח״כ: ע״א **יש שאלה בהקם.** שקיים לה הבעל או האב הנדר ואח״כ הלך ונשאל עליו לחכם והתירו החכם (ו) מי אמרינן דכיון שקיים את הנדר שוב אין נשאלין עליו ולא הוי שאלה מעליא או דלמא כיון שהתירו חכם בטלה הקמתו וביטל הנדר: **את״ל יש שאלה בהקם יש (לה) שאלה בהפר.** כלומר במקום הפר שאם שמע את נדרה ולא רצה להפר אלא הלך ונשאל בו ביום על אותו נדר לחכם מאי מי אמרינן הואיל אם היא הולכת לחכם ונשאלת לו שיהא מתירה דהא לדברי הכל אם נשאלת לחכם יכול להתיר לה הכא נמי אם נשאל האב לחכם על נדר בתו יהא מותר הואיל ואי בעי מצי מיפר: **ת״ש דאמר רבי יוחנן נשאלין על ההקם.** באותו ענין שפירשתי ואין נשאלין על ההפר כמו כן: **קיים ליכי קיים ליכי.** תרי זימני ונשאל על הקמה ראשונה וביטלה: **מהו.** כלומר הקמה שניה דלא נשאל עליה בטלה באותה שאלה אי לא: **ת״ש דאמר רבא.** בפ׳ ואלו מותרין (לעיל יח.) (ז) שבועה שלא אוכל שבועה כו׳ דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ה״נ אם נשאל על הקמה ראשונה שניה חלה עליו: **אמר קיים ליכי והדר אמר מופר ליכי.** בתוך כדי דבור ובלשון הזה אמר בתוך כדי דבור ראשון ולא תיחול הקמה אא״כ חלה הפרה מהו מי ביטל ההקמה וקיים ההפרה אי לא:

ת״ש

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל. האי דקתני חוזר לא שיחזור להפר מה שהפר כבר דהיינו חלקו של אב אלא להכי תני חוזר משום שכבר הפר חלקו ועכשיו חוזר ומיפר חלקו של בעל ובהכי סגי ואין צריך שיחזור ויפר חלק עצמו משום דכיון דאיהו לא מת אע״ג דמית ליה בעל לא בטלה הפרה דאב: **אמר רבי נתן הן הן דברי ב״ש.** דקסברי דיכול האב להפר בכי האי גוונא ובהפרת חלקו של בעל בלחוד סגי משום דהפרה דאב כיון דלא מת לא אבטילא לה: **אבל בה״א אין יכול להפר כלל.** ואפי׳ חוזר ומפר חלקו וחלק הבעל. וקא יהבינן טעמא משום דלב״ש מיגז גייז כשהפר האב תחלה הפר חלקו בלבד וחלק הבעל לא נגרע כלל אלא עדיין הוא קיים לגמרי וחשוב הוא להורישו לאב ולב״ה מקלש קליש כשהפר האב חלקו נגרע חלקו של בעל ואינו חשוב להורישו לאב דכיון דאב אכתי איתיה הפרה דידיה לא בטלה לה ואכתי נדרא בקלישותיה קאי וכיון דקליש ליה חלקו של בעל לא מצי מפר אב. מיהו הני מילי בשלא נתארסה לאחר אבל נתארסה לאחר בו ביום אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה כדתניא לקמן (דף עא.) וכמו שנפרש עלה דההיא בס״ד. הדין הוא פירושא דהאי שמעתא דסמכא דעתין עילויה וחזינא לרבנן טובא מילי דלא נהירי ולא ברירי לן ולא חיישינא למכתבינהו: **בעי רבה יש שאלה בהקם.** אם קיים הנדר ונשאל בו ביום על ההקם מי מצי מפר בו ביום או לא אבל למחר פשיטא דלא מצי מפר דלא גרע משתיקה: **ואת״ל יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה.** נראה בעיני דאף על גב דבהפר לא שייך שאלה דבשלמא הקם כעין נדרא הוא אבל הפרה לא אפילו הכי מבעיא לן אי יש שאלה בהפר משום דהפרה והקמה איתקוש להדדי וכדאמרי׳ לקמן (עו:) שאני הכא דאמר קרא (ד) אישה יקימנו ואישה יפרנו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר ומשום הכי בעי את״ל דיש שאלה בהקם בהפר מהו מי אמרינן נהי דלא שייכא ביה שאלה אפילו הכי אמרינן דיש שאלה °דאיתקושי איתקוש או דלמא למילתא דהפרה דלא חזיא ליה לא איתקוש. ומסקינן מדרבי יוחנן דלענין שאלה לא איתקוש: **בעי רבה קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו.** מי אמרינן כיון דבעידנא דאפיק הקמה שניה מפומיה לא חיילא תו לא חיילא או דלמא נהי דבההיא שעתא לא חיילא היינו משום דבההיא שעתא איתא להקמה קמייתא דלא שבקה ליה לבתרייתא למיחל אבל כי איתשיל אקמייתא משכחא בתרייתא רווחא וחיילא: **ת״ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.** לעיל בפרק ואלו מותרין (דף יח.) אמר רבא אמתניתין דשבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל. והכא נמי כי מתשיל אהקמה קמייתא שניה חלה עליו: **בעי רבה קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה מהו.** חזינא בהך בעיא ודמאי דפשטינן בה לקמאי ז״ל מילי דלא נהירי ומשום הכי מפרשנא בה מאי דאיתחזי לי. לרבה פשיטא ליה דהקמה לא חיילא דממ״נ אי הפרה חיילא הקמה לא חיילא דנהי דלקמן (דף ע.) מספקא לן קיים ליכי שעה ומופר ליכי שעה אי חיילי תרווייהו או לא שאני התם שנתן קצבה להקמה והפרה

אבל

עין משפט נר מצוה

ט א מיי׳ פי״א מהלכות נדרים הלכה יט סמג לאוין רמב טוש״ע י״ד סימן רלד סעיף טז:

י ב [מיי׳ שם הל׳ ט] טוש״ע שם סעיף ה:

יא ג מיי׳ שם פי״ג הל׳ כ טוש״ע שם סעיף מט:

יב ד מיי׳ שם הלכה כב טוש״ע שם סעיף כ:

מוסף רש״י

ב״ה אומרים אין יכול להפר. אין הפרת חלק הבעל כלום אלא אם כן חוזר ומפר חלקו (מאירי בשמו). יש שאלה בהקם. נערה המאורסה ששתי רשויות עליה וקיים האחד את נדרה והשני נשאל על נדרה שעשאה שליח לתרעומתה שבטל הנדר ואין הקמת חברו כלום, אבל אם הפר האחד והשני נשאל על נדרו אין זה כלום, שאין הנדר יותר חליו בהפרה ותלוי בשאלה (שם, עי״ש). נשאלין על ההקם. שאם קיים לה לנערה המאורסה אביה או בעלה והלך השני ונשאל לה על נדרה של זו ואח״כ הלך זה שקיים ונשאל על הקמתו (לקמן עט.). ואין נשאלין על ההפר. אם הפר לה אחד מהן והלך חברו ונשאל לחכם על חלקו, אין זו שאלה, לפי שאין נשאלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואינו נדר (שם).

תוספות

אמר רבי נתן הן הן דברי ב״ש. אהך סיפא קאי ובה״א אינו יכול להפר האב ש״מ לב״ש מיגז גייז אב שמיפר חלקו וחלק הבעל דקאי הלכך הוריש לאב וב״ה סברי מיקלש קליש בהפרה לאב ונדר גרוע הוא הלכך אין יכול הבעל להורישו לאב דהכי נמי מיגז גייז לא יכלו לבעל וי״מ דב״ה פליגי נמי ארישא דהפר הבעל ומת דאמר דמפר וב״ה אומרים אינו יכול להפר כיון דהפר בעל מיקלש קליש [ונתגרע] הנדר ולא יועיל להתבטל ע״י הפרה דאב גרידא ולב״ש מיגז גייז ונשאר נדר חשוב ומועיל לבטלו הפרה דאב ויכול להיות דלא פליגי ברישא משום דהפרת הבעל נתבטל לפי שאינו קיים בשעת הפרת האב אי נמי שבתחלה לא הפר האב מתוך שחלקו קיים יפר לו חלק הבעל: יש שאלה בהקם. אם הקים הבעל ושאל לחכם מהו שיוכל הבעל להפר ובו ביום איירי דאי ביום של אחריו לא מועיל השאלה דמוקם [הנדר] לעולם [וכ״ש] כיון דקיים: יש שאלה בהפר. אם נשאל על הפרתו מי אמרינן שהנדר חוזר לאיתנו או לא: ת״ש [דאמר ר״י] נשאלים על ההקם ואין נשאלין על ההפר: בעי רבה קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו. מי אמר דיכול להפר לפי דהקמה שניה אינה כלום שהרי לא חלתה על הראשון או דלמא כי משכחת רווחא חיילא: ת״ש [דאמר רבא אם] נשאל על הראשונה כשנשבע ב׳ שבועות שלא יאכל ככר זה דשבועה שניה לא חלתה מיד ומושבע ועומד מהראשונה שניה חלה עליו דכי משכח רווחא חיילא וה״נ כי משכח רווחא חיילא: קיים ליכי מופר ליכי ולא תיחול הקמה עד דחיילא הפרה מהו. מי חיילא בתרא או קמא אבל לא מבעיא ליה [אם אמר] קיים ליכי ומופר ליכי ולא אמר לא תיחול הקמה עד למחר וכו׳ דהא ודאי הקמה שאמר תחלה חלה ולא הפרה ולא מיבעי למ״ד תפוס לשון ראשון אלא אפילו לרבי יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס וחיילי תרווייהו גבי תמורת עולה ותמורת שלמים (תמורה דף כה:) היינו דוקא התם דיכולין לקיים שניהם אף זה אחר זה להביא בדמי חציה עולה וחציה שלמים אבל הכא דאי אפשר לחול זה אחר זה כיון דחל הראשון לא תחול אחריו שני:

מסורת הש״ס

א) לקמן עא., ב) לקמן עט., ג) [לעיל יח. שבועות כז:], ד) [במדבר ל], ה) [ע״ש היטיב ובר״ן איתא על נכון וכן ברש״י שכתבו מרבא דלעיל יח.],

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה שמע אביה וכו׳ חוזר האב ומיפר חלקו: (ב) ד״ה ב״ה אומרים וכו׳ מקליש קליש היכא דהפר וכו׳ שאין איסור חמור כצ״ל והד״א עם ד״ה וב״ש וד״ה ש״מ: (ג) ד״ה יש שאלה וכו׳ והוי מופר או לא הס״ד ונ״ב ע״ל סוף הפרק פי׳ בע״א ע״ש דף עט: (ד) ד״ה ע״א יש וכו׳ לומר לה תו בהפר או אין שאלה: (ה) ד״ה ואין נשאלין וכו׳ אין נשאל על הקמתו אלא או כולו בקיום או כולו (בהפרה) תז״מ ונ״ב ס״א בשאלה: (ו) ד״ה ע״א יש שאלה בהיקם וכו׳ עליו לחכם והתירו החכם מאי מי אמרינן דכיון וכו׳ מצי מיפר או לא הס״ד: (ז) ד״ה ת״ש דאמר וכו׳ מותרין אהא דתנן שבועה שלא וכו׳ ואמר רבא:

גליון הש״ס

בר״ן ד״ה בעי רבה וכו׳ דאיתקושי איתקוש. עיין בר״ן לקמן דף פו ע״ב ד״ה למימרא:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] גמ׳ יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם. נ״ב עמ״ש על הגליון לעיל דף סז ע״א ודו״ק:

פירוש הרא״ש

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל. הן לא שמעינן מרישא דכיון דהפר האב בחיי הבעל ולא הותרה באותה הפרה שוב לא תועיל הפרתו דלא מצינו שתי הפרות באיש אחד קמ״ל: הן הן דברי ב״ש. דסבירא להו מיגז גייז וכשהפר האב נשאר חלק הבעל שלם באיסורו וזכה בו האב ומפר חלקו של בעל: אבל ב״ה סברי מקליש קליש. וכיון דלא אפשר דנשאר חלק הבעל שלם אין בו כדי להורישו לאב ולא תפסה בה זכיה ואין האב יכול להפר חלק הבעל ואע״ג דנתבטלה הפרת האב כיון שלא הפר הבעל מ״מ מיד כשהפר האב מקליש קליש חלק הבעל אבל ברישא דברייתא היכא דהפר הבעל ומת דנתרוקנה רשות לאב ומפר לכל ולא אמרינן מיד שהפר הבעל מקליש קליש חלק האב ושוב אין לו הפרה [כשמת] הבעל דדוקא היכא דמקלש קליש חלק הבעל על ידי הפרת האב אין האב יכול לזכות בו אבל ברישא שהאב קיים יכול הוא להפר חלקו אף על גב דמקליש קליש ואגב זה נמי מפר חלק הבעל: יש שאלה בהקם. אם אמר לה קיים ליכי ונשאל לחכם על הקמתו מהניא ליה הפרה או לא מי אמרינן הא דכתיב ביה לא יחל דברו ודרשינן אבל אחרים מוחלין לו אבל קיום נדר של אשתו לא או דלמא קיום נדר כנדר דמיא: יש שאלה בהפר או לא. מי אמרינן כיון דיש שאלה בהקם הוא הדין נמי בהפר ואם הפר לה ונשאל לחכם על הפרתו חזר הנדר לקדמותו או דלמא נהי דיש שאלה להקם היינו משום דקיום נדר כנדר דמי אבל הפרה אין לה שאלה: קיים ליכי קיים ליכי שני פעמים. ונשאל על הראשונה מהו מי אמרינן השני כמאן דליתיה דמי כי כבר נתקיים הנדר על ידי הראשון או דלמא השתא דנשאל על הראשון חל השני וצריך לישאל גם עליו: ת״ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו. רבא אמרה למילתיה אהא דתנן בפ״ג דשבועות (דף כז:) (ה) שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת משום דאין שבועה חלה על שבועה ואמר רבא אם נשאל על הראשונה חייב על השניה משום דשניה מתלא תליא וקיימא ולכי משכחת רווחא חיילא והוא הדין קיים ליכי דשני חל לכי מתשיל על הראשון: קיים ליכי ומופר ליכי ולא תחול הקמה אלא אם כן תחול הפרה מהו. ודאי אם אמר קיים ליכי ומופר ליכי ולא אמר לא תחול הקמה אלא אם כן תחול הפרה פשיטא דחלה הקמה שאמר בתחלה ושוב לא תחול הפרה ואפילו לרבי יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס וחלו תרווייהו הני מילי גבי עולה ושלמים דיכולין לחול שניהם אף זה אחר זה להביא בדמיו עולה ושלמים אבל הכא דאי אפשר לחול זה אחר זה מודה רבי יוסי דאמרינן תפוס לשון ראשון: